

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 (SRR 3/2026 rd): Ärendet har lämnats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 22.5.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Armi Liinamaa, finansministeriet
- ledande sakkunnig Ville Heinonen, arbets- och näringsministeriet
- budgetråd Niina Puolusmäki, justitieministeriet
- specialsakkunnig Ville Hänninen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Severi Saarela, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Eerik Tarnaala, arbetarskyddsavdelningen vid Tillstånds- och tillsynsverket
- jämställdhetsombudsman Mia Spolander, jämställdhetsombudsmannens byrå
- diskrimineringsombudsman Rainer Hiltunen, diskrimineringsombudsmannens byrå
- ansvarsområdesdirektör Jaakko Westerlund, UF-centret
- sysselsättningsdirektör Sanna Natunen, Södra Karelens sysselsättningsområde
- sysselsättningsdirektör Ville Luukkanen, Brahestads sysselsättningsområde
- generaldirektör Antti Koivula, Arbetshälsoinstitutet
- generalsekreterare Taina Riski, Delegationen för jämställdhetsärenden
- chef för utbildnings- och sysselsättningsfrågor Mikko Heinikoski, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- ekonomisk expert Tom-Henrik Sirviö, STTK rf
- ledande expert Vesa Rantahalvari, Finlands näringsliv rf
- direktör Atte Rytönen-Sandberg, Företagarna i Finland rf
- utvecklingschef Erja Lindberg, Finlands Kommunförbund
- chefsekonomist Juho Ruskoaho, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- forskningshandledare Ilkka Kiema, Forskning om arbete och ekonomi LABORE.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Tillstånds- och tillsynsverket

Utlåtande AjUU 7/2026 rd

- Tammerforsregionens sysselsättningsområde
- Akava ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för varje valperiod och justerar årligen planen för de följande fyra åren. Planen för de offentliga finanserna bygger på den makroekonomiska prognosen från finansministeriets ekonomiska avdelning. I planen ingår delar som gäller statsfinanserna, välfärdsområdenas ekonomi, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder.

Finansministeriet bedömer att den ekonomiska tillväxten fortfarande är svag i år (0,6 %), men åren 2027—2030 beräknas bruttonationalprodukten öka med i genomsnitt 1,5 procent. I synnerhet prognosen för innevarande år är förenad med exceptionellt stor osäkerhet på grund av krisen i Mellanöstern.

Enligt statsrådets redogörelse försämras läget för de offentliga finanserna under ramperioden. Underskottet i de offentliga finanserna minskade till 3,4 procent av BNP år 2025, men förväntas åter öka till 4,6 procent år 2026. Ökningen av underskottet beror främst på en ökning av försvarsutgifterna och en avtagande ökning av skatteinkomsterna. Underskottet förblir stort och väntas fortfarande vara uppe i 4,4 procent 2030. Den avsevärda obalansen mellan utgifterna och inkomsterna i de offentliga finanserna ökar skuldsättningen inom de offentliga finanserna. Den offentliga sektorns skuld i förhållande till BNP förväntas enligt prognosen öka till över 99 procent i slutet av 2030.

Regeringen har som mål att höja finländarnas levnadsstandard, styra in Finlands ekonomi på en hållbar tillväxtbana och vända den skuldsättningsutveckling som hotar välfärden. Enligt redogörelsen har regeringen beslutat om flera anpassningshelheter för de offentliga finanserna för att bryta skuldsättningsutvecklingen samt om sysselsättnings- och tillväxtåtgärder för att förbättra förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Det svaga konjunkturläget har försvårat stabiliseringen av skuldkvoten och fördröjt de vidtagna strukturpolitiska sysselsättningsåtgärdernas stärkande effekt på sysselsättningen och de offentliga finanserna. Dessutom innebär förändringen i den säkerhetspolitiska miljön och Finlands åtaganden att öka försvarsutgifterna att de offentliga utgifterna ökar under de kommande åren.

Det främsta sättet att konsolidera de offentliga finanserna är att påskynda tillväxten inom ekonomi och sysselsättning, står det i redogörelsen. Regeringen har under regeringsperioden beslutat om en rad tillväxtåtgärdspaket. Vid ramförhandlingarna våren 2026 beslutade regeringen om nya åtgärder för att stödja tillväxten och sysselsättningen. Regeringen har som ambition att förbättra förutsättningarna för företagande genom att reformera pensionssystemet för företagare. Tillväxtföretagen ska få ökade möjligheter att locka till sig och engagera kompetent arbetskraft genom att beskattningen av anställningsoptioner ses över. Dessutom genomför regeringen sysselsättningsåtgärder som riktar sig särskilt till unga och långtidsarbetslösa. Regeringen

Utlåtande AjUU 7/2026 rd

försöker ge byggbranschen ett lyft bland annat genom ett tidsbegränsat statligt stödprogram som blir ett incitament till energirenoveringar. Avsikten är att öka den ekonomiska aktiviteten också till exempel genom att för viss tid höja hushållsavdraget från ingången av 2026. Regeringen stöder en hållbar ekonomisk tillväxt också genom ett temporärt investeringsprogram enligt regeringsprogrammet, som i sin helhet uppgår till sammanlagt 4,7 miljarder euro.

Arbetsliv och arbetskraftsservice

I redogörelsen konstateras att det finns mycket arbetskraft på arbetsmarknaden. Den höga arbetslösheten beror enligt redogörelsen huvudsakligen på det ökade utbudet av arbetskraft. Det ökade utbudet beror på regeringens sysselsättningsåtgärder och invandringen. Arbetslöshetsgraden förblir hög 2026, cirka 10 procent. Sysselsättningen väntas börja öka 2027 och arbetslöshetsgraden sjunka till 8,2 procent fram till år 2030.

De viktigaste sysselsättningshöjande strukturpolitiska åtgärderna i regeringsprogrammet är enligt redogörelsen frångående av de nuvarande system som innehåller incitament till frånvaro i arbetslivet, de omfattande reformerna av arbetslöshetsförmånerna samt arbetsmarknadsreformerna för en flexiblare arbetsmarknad. De åtgärder som hittills har genomförts bedöms på längre sikt stärka sysselsättningen strukturellt med cirka 105 000 personer och de offentliga finanserna med sammanlagt cirka 2,5 miljarder euro genom den ökade sysselsättningen. Det är enligt redogörelsen fråga om en strukturell effekt på längre sikt, och konjunkturläget inverkar på den tidsram inom vilken den fulla effekten av åtgärderna realiserar.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser det viktigt att det också vid ramförhandlingarna våren 2026 beslutades om nya åtgärder som främjar sysselsättningen. Utskottet lyfter fram den extra satsningen på en sysselsättningssedel för unga, en kompetenssedel för utbildning för långtidsarbetslösa, pilotprojekt för att minska ungdomsarbetslösheten samt anställning av 500 nya sommaranställda eller praktikanter till staten. Åtgärderna för att få fart på bostadshandeln (höjning av maximilånebeloppet för BSP-lån med statsborgen från 90 procent till 95 procent och höjning av maximilånebeloppet för ägarbostadslån från 85 procent till 90 procent) kan bidra till att göra det lättare att flytta på grund av arbete.

Vid arbetslivs- och jämställdhetsutskottets sakkunnigutfrågning har sysselsättningsområdena lyft fram utmaningarna med det ökande antalet arbetslösa och det svaga läget inom den kommunala ekonomin. Kommunernas konjunkturkänslighet har accentuerats av att ansvaret för sysselsättningstjänsterna har övertagits av kommunerna. I mars 2026 fanns det enligt siffrorna i arbetsförmedlingsstatistiken över 343 000 arbetslösa arbetssökande och enligt Statistikcentralens arbetskraftsundersökning var antalet arbetslösa uppe i 300 000.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att antalet arbetslösa arbetssökande har ökat inte bara på grund av det ekonomiska läget och arbetsmarknadsläget utan också på grund av regeringens åtgärder för att öka utbudet på arbetskraft, det stora antalet ukrainska arbetssökande, lagändringen som betonar att utkomststödet är en sista utväg samt den minskade aktiveringsgraden. Kommunerna och de kommunbaserade myndigheterna ansvarar för grundpelarna för humankapitalet, allt från småbarnspedagogiken till utbildningen på andra stadiet och arbetskraftsservicen. De har således en betydande roll när det gäller att skapa

Utlåtande AjUU 7/2026 rd

förutsättningar för framtidens arbetsliv. Utskottet betonar vikten av åtgärder som främjar ekonomisk tillväxt och sysselsättning också ur denna synvinkel. Utskottet hänvisar också till statsrådets redogörelse enligt vilken de diskretionära åtgärder som regeringen vidtagit under valperioden stärker den kommunala ekonomin 2027–2030.

Sakkunniga har också lyft fram kommunernas begränsade möjligheter att påverka främjandet av sysselsättningen för dem som länge varit arbetslösa. Arbetskraftsmyndigheten har inga metoder att främja sysselsättningen för de klienter vars primära servicebehov är social- och hälsovårdstjänster eller som de facto är arbetsförmögna. För närvarande finns det enligt utskottets sakkunnigutfrågning betydande brister och fördröjningar i tillgången till social- och hälsovårdstjänster och i den sektorsövergripande samarbetsmodellen.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har i sina utlåtanden lyft fram sambandet mellan främjandet av sysselsättningen och tillgången till social- och hälsovårdstjänster. De arbetslösa som behöver social- eller hälsovårdstjänster för att främja möjligheterna till arbete måste få tillgång dessa tjänster bättre än i nuläget. Utskottet anser det vara viktigt att man för att trygga kundernas tillgång till tjänster utreder möjligheten att införa incitament till välfärdsområdena för att främja sysselsättningen (Se också AjUU 8/2025 rd, s. 5, och AjUU 9/2025 rd, s. 3.)

Särskilda ekonomiska zoner och sysselsättning

I samband med ramförhandlingarna drog regeringen upp riktlinjer för en rad åtgärder som gäller östra Finland. Den djupa strukturomvandlingen i landskapen vid östgränsen och differentieringen av regionernas utveckling kräver nya metoder för att förbättra regionernas konkurrenskraft och tillväxtpotentialer. Som ett led i genomförandet av programmet för östra Finland enligt regeringsprogrammet börjar regeringen bereda ett lagstiftningsprojekt om ett temporärt försök med särskilda ekonomiska zoner. Den särskilda representanten Harri Broman har föreslagit att försöket fokuseras på Imatraregionen (inkl. Imatra, Rautjärvi, Ruokolax, Parikkala) och kring datacentersekoystemet i Kajana. Det slutgiltiga beslutet om eventuella försöksområden och de stödåtgärder och incitament som ska användas i områdena fattas som en del av det lagberedningsprojekt som inleds.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att stängningen av östgränsen har betydande konsekvenser för Finlands ekonomi och sysselsättning. Konsekvenserna drabbar östra Finland kraftigast. Detta syns i sysselsättningsläget i regionen. Sakkunniga har framfört att sysselsättningsläget i Södra Karelen avviker väsentligt från det riksomfattande genomsnittet. Särskilt i Imatra ekonomiska region har arbetslöshetsgraden stigit till över 18 procent, ungdomsarbetslösheten är mycket hög och arbetsmarknaden präglas av ett omfattande överutbud på arbetskraft. Andelen arbetslösa arbetssökande under 25 år av arbetskraften under 25 år var 22,4 procent i Södra Karelen i mars 2026.

Jämställdhet

Planen för de offentliga finanserna innehåller ingen bedömning av jämställdhetskonskvenserna. Vid beredningen av den årliga budgeten gör ministerierna en sammanfattande granskning av den verksamhet i anslutning till budgetpropositionen som har betydande jämställdhetskonskvenser.

Utlåtande AjUU 7/2026 rd

Dessutom ska de viktigaste konsekvenserna, inklusive konsekvenserna för jämlikheten och jämställdheten, bedömas vid beredningen av varje proposition.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att myndigheterna har skyldighet att främja jämställdheten i all sin verksamhet. Det är ytterst viktigt att man vid beredningen av propositioner och andra åtgärder som vidtas för att genomföra planen för de offentliga finanserna bedömer deras konsekvenser för jämställdheten för att negativa konsekvenser ska kunna minskas och undvikas. Vid bedömningen ska uppmärksamhet fästas vid om konsekvenserna hopas på enskilda människogrupper.

Utskottet konstaterar att det utan en noggrann bedömning av reformernas och utgiftsbesparingarnas konsekvenser för jämställdheten är svårt att utreda vilka konsekvenser de finanspolitiska åtgärderna har för utvecklingen av jämställdheten och för kvinnors och mäns ställning i samhället. Utskottet anser det vara viktigt att konsekvenserna för jämställdheten bedöms och beaktas så tidigt som möjligt i planeringsprocessen för de offentliga finanserna och att konsekvensbedömningarna preciseras och kompletteras när beredningen framskrider mot konkreta åtgärder.

Statsförvaltningens sparbetning och produktivetsprogram

Genom det produktivetsprogram som det beslutats om i regeringsprogrammet eftersträvas en omkostnadsbesparing på cirka 240 miljoner euro 2027. Dessutom beslutade regeringen i samband med ramförhandlingarna våren 2024 att permanent minska omkostnaderna med cirka 150 miljoner euro per år från och med 2025. I samband med ramförhandlingarna våren 2025 beslutade regeringen att rikta en ytterligare besparing på 130 miljoner euro per år till statsförvaltningens omkostnader, utöver vad som beskrivs ovan, från och med 2026. I samband med budgetförhandlingarna hösten 2025 beslutade regeringen om en helhet av ytterligare anpassningar som inbegrep en ytterligare besparing på 25 miljoner euro i omkostnaderna från och med 2027. Vid ramförhandlingarna våren 2026 beslutade regeringen dessutom om en ytterligare besparing på 48 miljoner euro per år. Vid ramförhandlingarna våren 2026 beslutade regeringen också att införa en gradvis tilltagande (0,25 / 0,5 / 0,75 / 1 %) minskning som baserar sig på produktiviteten. Minskningen sänker anslagen inom budgetekonomin med sammanlagt något under 12 miljoner euro 2027 och effekten stiger till 118 miljoner euro på 2030 års nivå.

De beslutade omkostnadsbesparingarna hänför sig till arbets- och näringsministeriets huvudtitel så att sparbetning 2027 är 53,5 miljoner euro och stiger till 62,9 miljoner euro 2030. Anslagen för ministeriets omkostnader uppgår till 433,7 miljoner euro i den ordinarie budgeten för 2026.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att statsförvaltningens sparbetning som beslutats under regeringsperioden är betydande. Besparingarna beror på det stora underskottet i de offentliga finanserna. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet påpekar i likhet med förra året att tillförlitlig och smidig offentlig förvaltning är en garanti för tillgodoseendet av medborgarnas rättigheter och skapar en grund för stabilitet i samhället (se AjUU 6/2024 rd, s. 4, och AjUU 6/2025 rd, s. 5). Till exempel i fråga om arbetarskyddsmyndigheten minskar redan tidigare riktade sparåtgärder myndighetens personalresurser, vilket innebär att ytterligare besparingar

Utlåtande AjUU 7/2026 rd

oundvikligen påverkar myndighetens funktionsförmåga. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet efterlyser en samlad syn på utvecklingen av de offentliga tjänsterna på lång sikt.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Arto Satonen saml
vice ordförande Lauri Lyly sd
medlem Miko Bergbom saf
medlem Fatim Diarra gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Minja Koskela vänst
medlem Mikko Lundén saf
medlem Niina Malm sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Olga Oinas-Panuma cent
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Henrik Vuornos saml
ersättare Sara Seppänen saf.

Sekreterare var

utskottsrad Meri Pensamo.

Utlåtande AjUU 7/2026 rd Avvikande mening 1

Avvikande mening 1

Motivering

Allmänt

Statsrådets redogörelse 3/2026 rd fortsätter på regeringens anemiska finans- och sysselsättningspolitiska linje. Regeringen kommer inte under sin mandatperiod att nå ett enda av målen i regeringsprogrammet: "Regeringens viktigaste finanspolitiska mål är att åstadkomma en hållbar tillväxt. Regeringen minskar klyftan mellan inkomsterna och utgifterna i de offentliga finanserna och vänder Finlands skuldsättning i nedåtgående riktning." "Regeringen genomför reformer som syftar till att öka sysselsättningen med minst 100 000 sysselsatta. Genom ökning av sysselsättningen eftersträvas en stärkning av de offentliga finanserna med över 2 miljarder euro." I stället har statens skuldsättning varit rekordhög under de senaste tre åren, underskottsmålet uppnås inte, den ekonomiska tillväxten har legat på noll och i stället för nya sysselsatta har vi fått 100 000 nya arbetslösa.

Avsaknaden av en linje för skötseln av sysselsättningen skildras av de fruktansvärda arbetslöshetssiffrorna. Enligt den senaste statistiken från Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret (mars 2026) finns det 343 000 arbetslösa arbetssökande. De långtidsarbetslösa är 140 000 till antalet. Bland de unga under 30 år är 80 000 arbetslösa. Antalet sysselsatta har minskat med fler än 60 000 under Orpos regeringsperiod. Det finns verkligen få lediga jobb. Sysselsättningsgraden är för närvarande 2,5 procentenheter lägre än vad det var när regeringen tillträdde. Regeringens så kallade sysselsättningspolitik har till stor del bestått av nedskärningar i den sociala tryggheten.

Regeringen har i regeringsprogrammet beslutat om strukturpolitiska åtgärder genom vilka sysselsättningen beräknas öka med cirka 105 000 sysselsatta och de offentliga finanserna stärkas med cirka 2,5 miljarder euro. Nu ser vi att åtgärderna bara har varit teoretiska. De har inte fullföljts, utan tvärtom har arbetslösheten ökat med 100 000 personer och sysselsättningsgraden sjunkit med 2,5 procent jämfört med början av regeringsperioden. Konsekvenserna för de offentliga finanserna har varit motsatta jämfört med regeringens planer.

Regeringens så kallade reformer av både arbetsmarknaden och den sociala tryggheten syns inte överhuvudtaget i sysselsättningen eller i att arbetslösheten skulle minska. Varje månad har varit sämre än motsvarande månad året innan under hela regeringsperioden. Åtgärder har vidtagits redan i början av perioden, så effekterna skulle synas redan om åtgärderna verkligen hade haft genomslag. Nedskärningarna i den sociala tryggheten, särskilt i förtjänstskyddet, har i praktiken bara försvagat försörjningen för arbetslösa som får förtjänstskydd. Nedskärningarna i förtjänstskyddet har inte fungerat som bättre incitament till sysselsättning, eftersom personer med förtjänstskydd alltid har hittat nytt arbete snabbare än andra arbetslösa. Nedskärningarna syns inte som bättre sysselsättning för dem som får förtjänstskydd.

Planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 ger inga bättre utsikter än den gångna perioden. Regeringen Orpo-Purra lämnar ett förfärligt arv till nästa regering. Statens

Utlåtande AjUU 7/2026 rd Avvikande mening 1

skuldsättning visar fortsatt enorma siffror, ränteutgifterna för statsskulden blir massiva, arbetslösheten ligger kvar på en hög nivå och den ekonomiska utvecklingen är fortsatt svag. Regeringens åtgärder har lett till ett ytterligare försvagat ekonomiskt läge i Finland. Nedskränningarna har också lett till att konsumtionen på hemmamarknaden har avtagit och den ekonomiska tillväxten har fördröjts till följd av regeringens politik.

Vi måste se till att sysselsättningstjänsterna fungerar

Överföringen av sysselsättningstjänsterna genomfördes i början av 2025. Överföringen var finansiellt underdimensionerad. Regeringens försämringar av lagstiftningen om social trygghet har lett till att kommunernas arbetslöshetsutgifter har ökat under hela regeringsperioden. Förtjänstskyddet har skurits ner genom gradering, arbetsvillkoret har förlängts till 12 månader, de skyddade beloppen och barnförhöjningarna har slopats. Regeringens ”reformer” har en negativ inverkan på den kommunala ekonomin. Av kommunernas utgifter för utkomstskydd för arbetslösa betalas över 80 procent till personer som varit arbetslösa i över 400 dagar. Kommunernas möjlighet att använda lönesubventionerat arbete som sysselsättningsredskap har slopats, vilket har försvagat metodarsenalen för sysselsättning och försvårat ställningen för dem som har svårast att hitta jobb.

Inom kommunernas sysselsättningstjänster finns det i vissa områden för närvarande 25–30 procent sådana arbetslösa arbetssökande som behöver andra tjänster, till exempel socialservice, för att de ska få de tjänster som de verkligen har nytta av. De största hindren för sysselsättning är de arbetslösas hälsotillstånd och svaga utbildning och kompetens. Inom sysselsättningstjänsterna används tid för uppgifter som inte hör dit. Sysselsättningstjänsterna bör sköta sin primära uppgift, det vill säga att främja sysselsättningen. Därför behöver arbetsfördelningen mellan sysselsättningstjänsterna och välfärdsområdena förtydligas för att de ska samarbeta kring bedömningen av arbetslösas arbets- och funktionsförmåga i fråga om rehabilitering och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Regeringens planer på att helt slopa arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte kommer att öka behovet av samarbete ytterligare. Aktiveringsgraden för arbetslösa arbetssökande har sjunkit under hela regeringsperioden, fastän trenden bör vara den direkta motsatsen. Därför bör det i fortsättningen säkerställas att sysselsättningstjänsterna fungerar bättre och att det finns tillräckliga resurser för att vi bättre ska kunna underlätta sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande.

Också nedskränningarna i anslagen för integrationsfrämjande försvårar kommunernas ekonomiska situation. Lagändringarna har ökat kommunens skyldigheter att främja integrationen, men anslagen har skurits ner under hela regeringsperioden. Det försvårar kommunernas arbete för att främja integrationen, vilket är en av de viktigaste länkarna i integrationen i det finländska samhället.

Regeringens sysselsättningsåtgärder räcker inte till i den självförvållade förvärrade arbetslöshetsituationen

Den massivt marknadsförda sysselsättningssedeln för unga, som Orpos regering tidigare lanserat, har inte fått luft under vingarna i sysselsättningsområdena. Förfarandet är byråkratiskt och stelbent. En bättre effekt hade kunnat uppnås genom modellen med lönesubventionerat arbete,

Utlåtande AjUU 7/2026 rd Avvikande mening 1

men detta valde regeringen att inte göra. Effekterna är därför svaga. Ursprungligen hade 30 miljoner euro reserverats för sedeln och nu ökade finansieringen med 20 miljoner euro vid ramförhandlingarna. Anslaget räcker ändå bara till för cirka 5 000–7 000 unga arbetslösa arbetssökande, medan 80 000 unga under 30 år för närvarande är arbetslösa.

Den kompetenssedel för att åtgärda långtidsarbetslöshet som lanserades vid ramförhandlingarna är otillräcklig. För detta reserverades 20 miljoner euro. Med detta anslag kan sedeln vara till hjälp för några tusen långtidsarbetslösa, medan det totala antalet långtidsarbetslösa nu är uppe i 140 000. Effekterna kommer alltså inte att vara dramatiska och man kommer inte att kunna ta itu med de bakomliggande orsakerna till den utdragna arbetslösheten på en tillräcklig nivå. Mer kraftfulla åtgärder från regeringens sida behövs fortfarande, eftersom antalet långtidsarbetslösa har ökat med över 50 000 under Orpos regeringsperiod.

Arbetsrelaterat utnyttjande är ett verkligt problem på den finländska arbetsmarknaden

Under de senaste åren har det i media rapporterats om flera fall där arbetstagare blivit utnyttjade. Även om dessa fall som medierna lyfter fram bara är toppen av isberget i ett omfattande fenomen, vittnar de om hur många typer av arbetsrelaterat utnyttjande som förekommer i det finländska arbetslivet. Utöver konsekvenserna för offren hämmar arbetsrelaterat utnyttjande arbetsmarknadens funktion genom att göra det svårare för ärliga företag att konkurrera. Utnyttjandet är ofta också förknippat med annan svart ekonomi och i värsta fall kan det till och med vara kopplat till organiserad brottslighet.

Trots att det under Orpos regeringsperiod har rapporterats om många fall av arbetsrelaterat utnyttjande har regeringens egna åtgärder varit bristfälliga. Regeringens senaste beslut vid vårens ramförhandlingar om att utvidga lagstiftningen om skattenummer till fastighetsservicebranschen är välkommet, men som enskilt beslut är det helt otillräckligt med tanke på problemets omfattning. För att bekämpa arbetsrelaterat utnyttjande behövs systematiska och omfattande åtgärder inom olika sektorer, såsom att beställaransvaret utsträcks till hela underleverantörskedjan och att fackförbunden får talerätt. Många olika åtgärder behövs, eftersom det är fråga om ett till stor del dolt, omfattande och strukturellt problem på den finländska arbetsmarknaden.

Arbetarskyddstillsynens resurser

Regeringen har genom sina otaliga arbetsmarknadsförsämringar ökat uppgifterna inom ansvarsområdet för arbetarskyddet vid det nuvarande Tillstånds- och tillsynsverket. Samtidigt har regeringen gjort stora nedskärningar i statsförvaltningen, som efter omställningsförhandlingar också har lett till uppsägningar. Det utvidgade tillsynsansvaret med färre anställda har redan syntts bland annat i antalet tillsynsbesök på arbetsplatserna. Besöken har nu blivit färre. Detta är ett mycket dåligt tecken, särskilt som bland annat utvidgningen av lokala avtal till icke-organiserade företag och möjligheten att göra det också till utstationerade arbetstagare har ökat de uppgifter som står under Tillstånds- och tillsynsverkets tillsyn.

Utlåtande AjUU 7/2026 rd
Avvikande mening 1

Verkets tillsynsbesök är också en väsentlig del av bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande. Arbetarskyddsmyndighetens befogenheter är dock begränsade när det gäller att utreda ärenden. Den kan inte påföra tillräckliga påföljder eller själv föra ärenden vidare.

Jämställdheten backar på grund av regeringens åtgärder

Under regeringsperioden har arbetslagstiftningen och arbetsmarknaden ändrats genom ensidiga förslag som bara ökar arbetsgivarens bestämmanderätt. Försämringarna har försvagat harmonin i det finländska arbetslivet och avtalskulturen.

Regeringens arbetsmarknadsförsämringar försvagar jämställdheten i arbetslivet. Bland annat lagstiftningen om ett stelare medlingssystem, försämringen av uppsägningsskyddet, underlättandet av visstidsanställningar utan grund försämrar jämställdheten i arbetslivet. När antalet visstidsanställningar ökar kommer diskriminering på grund av graviditet och familjeledighet att bli vanligare. De små ändringar i jämställdhetslagen som förtydligar redan befintlig rättspraxis räcker inte till för att ersätta alla andra försämringar i arbetslagstiftningen och genomför inte ens regeringsprogrammets skrivning om effektivt förebyggande av diskriminering på grund av graviditet och familjeledighet.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Lauri Lyly sd
Piritta Rantanen sd
Niina Malm sd

Utlåtande AJU 7/2026 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening 2

Motivering

Redogörelsen ger en rättvisande och allvarlig lägesbild av Finlands ekonomi. Men lösningarna är otillräckliga, felriktade och regionalt obalanserade.

Redogörelsen stöder sig samtidigt på besparingar och stärkt tillväxt, men i praktiken upphäver dessa mål varandra. Sparåtgärderna gäller just de saker och aktörer som sysselsättningen och tillväxten bygger på.

Finland har hamnat allt djupare i en stor arbetslöshet. Regeringens ekonomiska politik och sysselsättningspolitik har misslyckats totalt. Finländarna utlovades 100 000 nya jobb. Nu finns det mer än 100 000 fler arbetslösa än i juni 2023, när regeringen tillträdde. Det är många som vill arbeta, men antalet lediga jobb är få.

Enligt Statistikcentralen är arbetslösheten värst sedan år 2009. Arbetslösheten i Finland är nu den högsta i Europa. I slutet av mars fanns det totalt 342 800 arbetslösa arbetssökande.

Centern är särskilt oroad över utvecklingen av arbetslösheten bland unga och långtidsarbetslösheten. I mars fanns det 42 200 arbetslösa arbetssökande under 25 år. Antalet långtidsarbetslösa, dvs. personer som varit arbetslösa arbetssökande i minst ett år utan avbrott, uppgick till 139 700. Också den akademiska arbetslösheten har ökat alarmerande. Det finns fler högutbildade arbetslösa än någonsin tidigare.

Den stora arbetslösheten plågar hela landet. Den allt högre arbetslösheten leder till försörjningsproblem och medellöshet för allt fler människor. I många finländska hem riskerar man förlora tron på framtiden och på att det kan bli bättre. Om arbetslösheten drar ut på tiden leder den till fattigdom, ojämlikhet och utanförskap. Regeringens nedskärningar i sysselsättningstjänsterna, social- och hälsovårdstjänsterna och utbildning förvärrar ytterligare situationen för långtidsarbetslösa och unga.

Särskilt oroväckande är regeringens sparåtgärder som riktar sig mot barn och familjer. Nativiteten i Finland ligger på en historiskt låg nivå och regeringen bör inge hopp och framtidstro för familjerna.

Regeringens misslyckande med att sköta sysselsättningen omintetgör också åtgärderna för att balansera ekonomin. Regeringens ekonomiska politik vilar på en lös grund. Målet på 100 000 fler sysselsatta skulle stabilisera de offentliga finanserna med 2 miljarder euro. Detta mål kommer att misslyckas totalt.

Regeringens ekonomiska politik tar fokus på anpassningsåtgärder trots att tillväxt- och produktivitetsunderskottet är det centrala problemet i Finlands ekonomi. Att spara är nödvändigt, men ännu viktigare är det att bygga upp och stärka förutsättningarna för tillväxt i hela Finland.

Utlåtande AjUU 7/2026 rd Avvikande mening 2

Den tillväxtpolitiska linjen är helt otillräcklig, rentav oambitiös. Det finns många sätt att stödja tillväxten och regeringen borde fatta djärva och innovativa beslut.

Vi har inte råd med likgiltighet, än mindre att förneka fakta. Så här kan det inte fortsätta. Finland behöver en kursändring. Folk måste få jobb och tillit till framtiden. Vår ekonomi måste äntligen börja växa.

Det behövs lösningar som skapar bättre sysselsättningsförutsättningar för företag i hela landet och bättre sysselsättningsmöjligheter för människor. Vi behöver nya arbetstillfällen.

Nya arbetstillfällen skapas framför allt i små och medelstora företag i hela Finland. Snabbast skapas jobb i företag med färre än tio anställda. Det finns cirka 350 000 sådana företag i Finland – nästan 96 procent av alla företag.

Enligt en barometer som publicerades i höstas skulle upp till 11 procent av mikro- och ensamföretagarna vara beredda att anställa en ny arbetstagar inom ett år. Det skulle innebära mer än 30 000 nya jobb.

Sysselsättningsåtgärder

Centern anser att det behövs reformer som underlättar vardagen för dem som blivit arbetslösa.

Den nuvarande modellen för jobbsökning, som förpliktar arbetssökanden att skicka fyra ansökningar per månad, måste slopas. Skyldigheten styr arbetslösa att söka jobb bara för ansökandets skull och inte för att de faktiskt ska hitta jobb. Arbetsgivarna drunknar i ansökningar.

I stället behöver det införas en personlig sysselsättningsplan. På så sätt beaktas bättre människornas olika livssituationer och individuella behov. En äldre långtidsarbetslös som saknar utbildning behöver andra tjänster för att hitta arbete än en högskoleutbildad ung person som söker sitt första jobb.

Det skyddade beloppet inom utkomstskyddet för arbetslösa bör återinföras för att det ska löna sig att arbeta i liten skala och på deltid medan man är arbetslös. Vuxenutbildningsstödet bör återinföras och ses över så att det blir möjligt att utveckla och upprätthålla kompetensen för behoven i ett föränderligt arbetsliv. Utan kompetensförnyelse avtar tillväxten ytterligare.

Regeringens misslyckade ekonomiska politik och sysselsättningspolitik bestraffar kommunerna på ett oskäligt sätt när de tvingas betala bötesavgifter för långvarig arbetslöshet.

I stället för att ta ut bötesavgifter bör kommunerna i detta arbetsmarknadsläge få behålla finansieringen förutsatt att de använder den för arbets- och näringstjänster, bland annat för att främja sysselsättning, företagsamhet, karriärvägledning och kompetensutveckling samt för att säkerställa att arbetsförmågan bevaras under arbetslöshetsperioden. Det finns fungerande lösningar på lokal nivå bara resurserna är tillräckliga. Mer aktivt än för närvarande bör man söka upp och stödja mikro- och ensamföretagare, erbjuda skraddarsydda kompetens- och tillväxttjänster samt sänka tröskeln för att anställa den första arbetstagar.

Utlåtande AJU 7/2026 rd Avvikande mening 2

För att bekämpa ungdomsarbetslösheten och hjälpa de unga att komma in i arbetslivet föreslår Centern garantiarbete. Om en nytexaminerad ung person inte själv hittar arbete, ska han eller hon få hjälp att hitta jobb. Samhället betalar lönekostnaderna för en viss tid till ett företag, en kommun eller en organisation så att den unga kan visa vad hen kan och eventuellt få ett jobb och i vilket fall som helst värdefull arbetserfarenhet.

Finansieringen ska skötas genom att det allmänna stöd som FPA betalar, de böter som kommunerna betalar samt de anslag som reserverats för sysselsättningssektionen för unga allokeras till garantisysselsättning för unga.

Vi har inte råd att förlora en hel ung generation. Den här exceptionella tiden kräver exceptionella och djärva metoder för att hjälpa in de unga på arbetsmarknaden.

Det regionala perspektivet saknas

En central brist i redogörelsen är att den regionala differentieringen visserligen har identifierats, men att den inte bemöts med tillräckliga åtgärder. Inom strukturomvandlingsområdena är arbetslösheten klart högre än i övriga Finland. Det finns arbetskraft, men det saknas jobb.

I värsta fall fördjupar regeringens åtgärder den regionala ojämlikheten. Dessutom finns det en risk för att livskraften försämras särskilt mycket i gränsområdena, vilket är oroväckande med tanke på den övergripande säkerheten.

Centern betonar att beredningen av den särskilda ekonomiska zonen i östra Finland måste framskrida snabbt och att de regionala tillväxtåtgärderna måste inriktas på de faktiska arbetslöshetsproblemen. Staten måste ta ansvar för utvecklingen i hela landet. Regionerna får inte lämnas åt sitt öde. Det handlar inte bara om rättvisa utan också om ekonomisk politik. En hållbar ekonomi kan uppnås endast om hela Finland hålls med i tillväxten.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Olga Oinas-Panuma cent
Tuomas Kettunen cent

Utlåtande AjuU 7/2026 rd Avvikande mening 3

Avvikande mening 3

Motivering

Regeringens rambeslut och planen för de offentliga finanserna 2027–2030 är en fortsättning på regeringen Orpos ideologiska projekt för att avveckla den nordiska välfärdsstaten. Regeringen har misslyckats katastrofalt med att hantera sysselsättningen och ekonomin samtidigt som sysselsättningen på andra håll i Europa har utvecklats i positiv riktning. De åtgärder som lades fast vid ramförhandlingarna är inte tillräckliga i det här läget.

De omfattande nedskärningarna i den sociala tryggheten, som har motiverats med att utbudet av arbete ska öka, har inte haft en positiv inverkan på sysselsättningen utan endast försvagat köpkraften och den totala efterfrågan. Regeringens ekonomiska politik har sammantaget fördjupat recessionen, även om de löneförhöjningar som fackförbunden förhandlat fram samtidigt har haft en gynnsam inverkan på arbetstagarnas köpkraft. Flaskhalsen i sysselsättningen är fortfarande den otillräckliga efterfrågan på arbete, och de så kallade utbudsreformerna korrigerar därför inte situationen.

Vid ramförhandlingarna beslutade regeringen att fortsätta med en skattepolitik som i oproportionerligt hög grad gynnar rika och stora företag och som inte stöder den inhemska efterfrågan och den ekonomiska återhämtningen. I synnerhet det handlingsutrymme i de offentliga finanserna som den ineffektiva sänkningen av samfundsskatten medför borde i stället ha använts för att främja sysselsättningen.

Regeringen har redan tidigare skurit ned sysselsättningsanslagen och nu riktas en ny nedskärning av statsandelarna till kommunerna. Kommunerna svarar för att sköta sysselsättningen och de tvingas hantera ett ökande klientantal med otillräckliga resurser. Nedskärningarna i statsandelarna kommer att leda till att sysselsättningstjänsterna försvagas ytterligare, eftersom alternativet närmast är att skära ned på utbildningen eller småbarnspedagogiken. De ständiga försämringarna av sysselsättningstjänsterna hotar också att öka den strukturella arbetslösheten, eftersom en del av de arbetslösa i och med den så kallade hysterisiseffekten långvarigt eller permanent hamnar utanför arbetsmarknaden.

Vänsterförbundet anser att resurserna för kommunernas sysselsättningstjänster bör ökas, samtidigt som man bör se till att de riktas på ett ändamålsenligt sätt. Den nuvarande serviceprocessen, som på detaljnivå skrivits in i lagen och som förutsätter ansökningar på löpande band, har visat sig vara ineffektiv. För att främja sysselsättningen bör kommunerna ges större spelrum att tillhandahålla tjänster som genuint motsvarar individernas behov. Också begränsningarna för kommunernas lönesubventionerade arbete bör slopas och lönesubvention bör tas i bruk i högre grad inom alla sektorer. Dessutom kan utbudet av arbetskraftsutbildning ökas genom att frysa kommunernas så kallade bötesavgifter för den tid klienterna deltar i utbildningen.

Trots den katastrofala sysselsättningsutvecklingen är regeringens rambeslut om sysselsättningen punktvisa och inte tillräckligt omfattande, och inte ens de mest uppenbara felen har korrigerats.

Utlåtande AJU 7/2026 rd Avvikande mening 3

Regeringens beslut att slopa vuxenutbildningsstödet var ett allvarligt misstag, och någon trovärdig ersättande modell har ännu inte genomförts. Vänsterförbundet har förbundit sig att återinföra vuxenutbildningsstödet nästa gång vi sitter i regeringen. Den effektivaste sysselsättningspolitiken är att höja kompetensnivån hos hela befolkningen och främja kontinuerligt lärande. Det förutsätter också tillräcklig finansiering till kommunerna, som regeringen nu ännu än en gång skär ned på.

Vänsterförbundet kräver också att utkomstskyddets och bostadsbidragets skyddade belopp återtas och höjs till 500 euro i månaden. Regeringens beslut att slopa de skyddade beloppen har kraftigt försvagat incitamenten för att ta emot deltidsarbete och kortvarigt arbete, vilket i synnerhet i det svaga sysselsättningsläget hotar leda till att arbetslösheten förlängs och marginaliseringen ökar. Det skyddade beloppet bör också återinföras i utkomststödet, där varje intjänad euro i och med den så kallade totalreformen dras av från förmånen till fullt belopp.

De nya utgiftsnedskärningar som det beslutats om i samband med planen för de offentliga finanserna gäller till exempel den offentliga förvaltningen, kommunernas statsandelar och social- och hälsovårdsorganisationerna. Dessa beslut och de nya nedskärningar som planeras inom social- och hälsovården kommer ytterligare att öka arbetslösheten också i form av direkta uppsägningar. Också de åtgärder som fastställts för att stödja byggbranschen är otillräckliga och kompenserar inte för de negativa konsekvenser som till exempel nedläggningen av bostadsproduktionen till skäligt pris har för byggbranschen.

Regeringens politik har haft många negativa konsekvenser för jämställdheten. Många nedskärningar inom den offentliga sektorn och försämringar i arbetslivet har försvagat ställningen särskilt för kvinnor och kvinnodominerade branscher. Planeringen av de offentliga finanserna bör därför i högre grad än för närvarande inkludera jämställdhetsbudgetering för att följa upp och bedöma konsekvenserna för jämställdheten. Jämställdhetsbudgetering är också en skyldighet enligt internationella avtal, såsom handlingsplanen från Peking och konventionen om kvinnors rättigheter.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Minja Koskela vänst

Utlåtande AJU 7/2026 rd Avvikande mening 4

Avvikande mening 4

Motivering

Inget parti är ensamt ansvarigt för den dåliga sysselsättningssituationen. Regeringen Orpo ansvarar dock för åtgärder som har försvagat medborgarnas och företagens hopp och framtidstro och därigenom fördjupat och förlängt recessionen. Genom att skära i utbildningen, öka osäkerheten på arbetsmarknaden och fördjupa fattigdomen bland barnfamiljer har regeringen byggt upp en broms i Finlands ekonomi som för sin del förklarar Finlands exceptionellt svaga situation jämfört med resten av Europa.

Trots att regeringen också har gjort tilläggsåtgärder på utbildning och sysselsättning för unga och långtidsarbetslösa, har satsningarnas effekter omintetgjorts av de samtidiga nedskärningarna i kommunernas finansiering och statsförvaltningen. Också finansieringen av sysselsättningstjänsterna har varit otillräcklig och nedskärningarna i kommunernas statsandelar har förvärrat situationen.

Samtidigt har regeringen genomfört flera skattelättnader vars dynamiska effekter har tillmätts omotiverat stor vikt. Forskningslitteraturen stöder inte till exempel påståendet att en sänkning av samfundsskattesatsen med över 800 miljoner euro skulle finansiera sig själv. Till följd av sänkningen försämras läget för de offentliga finanserna, vilket försvårar finansieringen av nödvändiga tjänster inom välfärdsstaten. Samtidigt infaller personalnedskärningarna inom den offentliga sektorn i det värsta möjliga ögonblicket och försämrar både de tjänster som medborgarna får och sysselsättningsläget.

Enligt regeringens egna siffror är underskottet i statens budgetekonomi fortfarande över 13 miljarder euro 2027, trots att regeringen har motiverat sin politik med en nödvändig anpassning av statsfinanserna. Allt detta visar att regeringens linje har misslyckats med tanke på människornas välfärd, skapandet av arbetstillfällen och hållbarheten i statsfinanserna.

Likabehandling och jämställdhet

I samband med planen för de offentliga finanserna görs ingen systematisk bedömning av konsekvenserna för jämställdheten eller jämlikheten. Diskrimineringsombudsmannen har i sina yttranden också upprepade gånger fäst uppmärksamhet vid bristerna i bedömningen av lagförslagets konsekvenser för likabehandling. Allt detta har lett till en situation där konsekvenserna av besluten har ackumulerats och till exempel försämrat situationen för kvinnodominerade lågavlönade branscher och utsatta personers möjligheter att vara verksamma på arbetsmarknaden.

Antalet kontakter till diskrimineringsombudsmannen har ökat med cirka 45 procent under de senaste sex åren. De som tagit kontakt i frågor om likabehandling och diskriminering har ökat med omkring hälften. De allra flesta fallen har handlat om diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Samtidigt är det klart att diskrimineringsombudsmannens resurser inte har hållit jämn takt med det ökade servicebehovet.

Utlåtande AJU 7/2026 rd Avvikande mening 4

Också jämställdhetsombudsmannen har påpekat att lösningarna i planen för de offentliga finanserna direkt påverkar verkställigheten av jämställdhetslagen och tillgodoseendet av rättsskyddet för personer som upplevt diskriminering. Den skenbara könsneutraliteten i planen för de offentliga finanserna döljer det faktum att konsekvenserna av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken drabbar befolkningsgrupperna och könen olika.

I alla viktiga budgetbeslut bör man samtidigt bedöma konsekvenserna för jämställdheten och likabehandlingen. Uppmärksamhet bör också fästas vid de samlade konsekvenserna av regeringens beslut till exempel med tanke på ökad fattigdom och ojämlikhet. Flera samtidiga förändringar till exempel i den sociala tryggheten och arbetslivet kan lätt kumuleras hos samma grupper av människor, såsom ensamförsörjare eller barnfamiljer med låga inkomster.

Invandring och utnyttjande av utländsk arbetskraft

Invandringen har en central roll när det gäller att korrigera Finlands försörjningskvot, men en lyckad invandring är inte möjligt utan stödjande tjänster, såsom språkundervisning av hög kvalitet. Kommunernas finansiering beaktar inte tillräckligt väl invandringens koncentration till stora tillväxtcentra och de behov som den medför i anslutning till integrationen och främjandet av sysselsättningen.

Också invandrarnas rättssäkerhet bör tryggas bättre än för närvarande. Diskrimineringsombudsmannen har föreslagits få den uppgift att övervaka de grundläggande fri- och rättigheterna som förutsätts i EU:s migrations- och asylpakt, men det har inte reserverats tillräckliga resurser för att den ska kunna genomföras framgångsrikt.

I Finland har det redan inom många branscher uppstått två arbetsmarknader där utsatta personer inte berörs av samma regler som majoritetsbefolkningen. Arbetsrelaterat utnyttjande riktas ofta mot utländska arbetstagare och det finländska samhället och rättsordningen har inte lyckats ingripa i tillräcklig utsträckning. I många branscher har utnyttjandet pågått i flera år och nya fall kommer fortfarande fram.

Regionförvaltningsmyndighetens omkostnader för arbetarskyddet bör inte skäras ner. Minskade tillsynsresurser kan leda till ökad svart ekonomi, utnyttjande av arbetskraft och olycksfall i arbetet. Förutom att allt detta har ett stort mänskligt pris minskar det också statens skatteinkomster.

Avvikande mening

Jag föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Fatim Diarra gröna